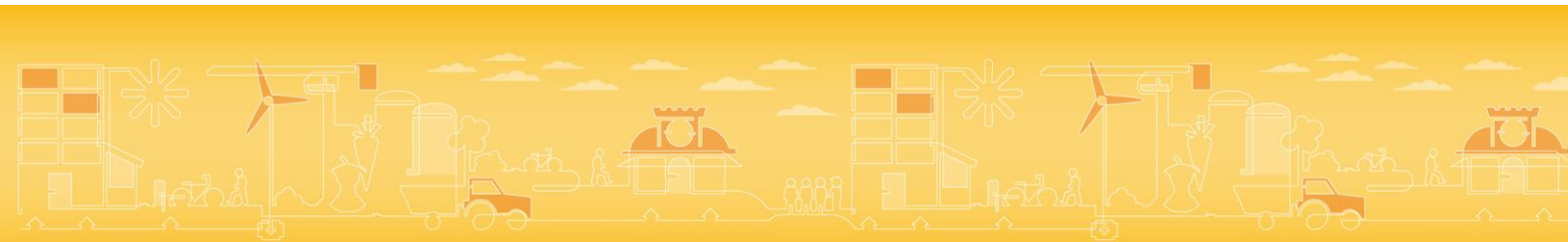

SLUTRAPPORTERING AV ÖVERENSKOMMELSE MINIMERINGSMÄSTARNA

(2014-2016)

En överenskommelse inom Västra Götalandsregionen
Under ledning av GR, Göteborgsregionens kommunalförbund
Författare: Hanna Hellström
Kontaktperson: Gerda Roupe, Västra Götalandsregionen

Göteborgsregionens
kommunalförbund

Innehåll

Överenskommelsen

Deltagare

Arbetsätt

Resultat

Vad har vi lärt oss?

Vad har vi gjort?

Överenskommelsen

Det kortsiktiga målet var att de deltagande testhushållen på ett inspirerande sätt, genom goda tips och råd, skulle minska sina avfallsmängder med 50 %. Det långsiktiga målet var att dessa goda exempel skulle inspirera andra invånare, företag och organisationer till att minska sina avfallsmängder och på så vis bidra till en minskad miljöpåverkan.

Deltagare

Borås	Sophia Strandberg Jonsson, Linda Eliasson
Göteborgs Stad, Kretslopp och vatten	Mia Carlevi
Härryda	Eliza Farmand
Lerum	Karin Lindskog Johansson
Öckerö	Birgitta Rignäas
Framtiden	Björn Gustafsson
Tjörn	Tova Andersson, Maria Johannessen
Ale	Carina Åberg

Arbetsätt

Projektgruppen valde att utgå från de avfallsströmmar som Naturvårdsverket pekar ut som särskilt viktiga; Matsvinn, textil, elektronik och bygg- och rivningsavfall, då de alstrar antingen mycket avfall eller har en stor miljöpåverkan per kilo vara, räknat ifrån att varan produceras till att den blir avfall. Med utgångspunkt i dessa valdes fyra teman för året; hållbar konsumtion, matsvinn, textil samt farligt avfall. Under året tillkom även det högaktuella ämnet, kollaborativ ekonomi. Under slutet av 2014 valdes ett 30-tal hushåll ut i hela regionen som skulle spegla befolkningen i stort. Målet var att de skulle minska sina avfallsmängder under ett år och på så vis bidra till en minskad miljöpåverkan samt dela sina erfarenheter på minimeringsmästarbloggen och i sociala medier.

Projekttiden var januari 2015 – januari 2016 och avslutades med att uppmärksamma de hushåll som på olika sätt hade lyckats minska sitt avfall och på kreativa sätt tagit sig an de utmaningar som ingick i projektet.

Det startades en blogg/hemsida: www.minimeringsmastarna.se samt två FB sidor, en öppen för alla som ville följa projektet och en sluten endast för alla testhushåll.

Fem träffar ordnades centralt och sedan så arrangerade kommunerna själva olika lokala träffar.

Resultat

- Minskning av den totala avfallsmängden med 49,8 %
- En otrolig informationsspridning bland deltagarna, en mycket aktiv Facebook-grupp och hemsida/blogg.
- Stort utrymme i media (radio och tidning)
- Många bieffekter såsom ökad klimatkunskap, sålt bilen, bilpool, start av miljöpod etc.
- Ett examensarbete och ett flertal studentarbeten
- Ett forskningsprojekt på Högskolan i Borås kring beteendeförändringar

Året rivstartade med en föreläsning om hållbar konsumtion som fick samtliga att tänka till lite extra. Från början pratades det mest om källsortering och det var nog ingen som kunde tro att Fredrik Warbergs föredrag skulle få oss alla att tänka högre upp i avfallstrappan. Hållbar konsumtion fick en tydligare innebörd och det kom att genomsyra hela projektet. Under hela året har hushållen fått ta del av kunskap, ifrågasätta sina egna värderingar och normer samt genomföra olika typer av utmaningar. Det som projektgruppen trodde skulle bli svårast, nämligen köpstopp i en månad, visade sig vara det enklaste att genomföra. Det blev en sådan befrielse att få stå utanför konsumtionshetsen och bara titta på.

Året fortsatte med fokus på matsvinn. Här kom det upp många konkreta råd till oss som var på föreläsningen av Cecilia Sassa Corin. Sänk temperaturen i kylan, veckoplanera, laga mat på rester etc. Det var många som testade hennes tips och det bidrog i allra högsta grad till den minskade mängden avfall som genererades från testfamiljerna. Andra testhushåll träffades för att laga middag tillsammans med kunniga kockar. Utmaningen att bjuda hem vänner på en restmiddag upplevdes som svår, anledningen till det tros vara att det bryter mot rådande samhällsnormer. Trots det var det några få hushåll som valde att genomföra utmaningen och blev väldigt nöjda med resultatet. Hushållen skickade även in en hel del restrecept och bidrog till att Minimeringsmästarnas restreceptkokbok togs fram.

Textil var ett område som engagerade. Att textilier har en miljöpåverkan var de flesta medvetna om men att miljöpåverkan var så stor förvånade många deltagare. Det blev nu dags för hushållen att rota fram sina äldsta och användbara plagg, sy om textilier samt fota och blogga om allt man gjorde.

I början på hösten så dök hushållen ner i kollaborativ konsumtion det vill säga byta, låna, dela etc. Kreativiteten flödade, verktygspool, bokhörna på jobbet, gående skolbuss är några exempel på vad som drogs igång under detta tema. Det är med spänning som vi kommer följa deltagarnas initiativ under 2016. Avslutningsvis fick hushållen kemikaliebanta sin vardag, eller framför allt hushållskemikalier. Det är tyvärr något som

är helt nödvändigt idag och efter att ha lyssnat på Pia Aspegren från Borås Stad så landande förhoppningsvis en hel del produkter på ”icke-köpa-listan”.

För att få till stånd en avfallsminimering på 50 % var hushållen tvungna att genomföra en beteendeförändring. Det vi i projektgruppen initialt inte hade räknat med var de övriga förändringar som hushållen genomförde. De allra flesta har under projektet vågat prova helt nya saker. Ett exempel är en familj som valde att sälja bilen och funderade på bilpool men landade i en ny miljöbil. Ett annat exempel är familjen som valde att gå ifrån vanliga engångsblöjor till förmån för tygblöjor. Ytterligare exempel är gemensamma verktygspooler, börjat fråga om doggybag vid restaurangbesök, bättre hantering av matrester etc. Dessutom är en miljöpod i startgroparna, Miljömotivation, signerad familjen Kantola/Magnusson.

En rolig iakttagelse i de utvärderingar vi har haft är att deltagarna inte upplever att de har gjort några stora förändringar. De har ”bara” minskat sin onödiga konsumtion. De tänker efter innan de handlar, är mycket mer noggranna med sin mathantering och bättre på att använda matrester. Det är ju faktiskt stora förändringar som i allra högsta grad har bidragit till den stora minskningen av avfallsmängderna. Det inger hopp att det finns alla möjligheter att minska avfallet hos enskilda hushåll så länge det finns kreativitet, inspiration och kunskap.

Projektet har varit fantastiskt på alla sätt och vis och alla deltagare har bubblat av intresse för att lära sig mer, men även för att tipsa och inspirera varandra. Deltagarna har fungerat som goda ambassadörer och spridit budskapet om avfallsminimering till både nära och kära, kollegor, näringsverksamheter etc. De har bloggat på www.minimeringsmastarna.se samt skrivit en massa inlägg på Minimeringsmästarnas facebookside, vilket också har lett till att projektet har fått stor medial uppmärksamhet.

Ett fantastiskt år är till ända men vi har en mycket stark känsla av att testhushållen kommer fortsätta i samma fina minimeringsanda och förhoppningsvis fortsätta inspirera andra till att göra samma resa.

Vad har vi lärt oss?

- Vi hittade den perfekta balansen mellan pekpinne och motivation på våra föreläsningstillfällen
- Att erbjuda barnvakt är den bästa idén av alla. I princip alla familjemedlemmar deltog på samtliga träffar.
- Många är intresserade av avfallsminimering
- Minskad avfallsmängd är helt beroende på hur mycket som man faktiskt handlar
- Kommunikationsplan är viktigt, här hade vi kunnat göra mer
- Välj testhushåll med omsorg

Vad har vi gjort

Deltagare: Lerums kommun

Som kommun har uppdraget att arbeta för en generell avfallsminskning i samhället fått ett mycket större fokus med åren. Det är ett svårt arbete som kräver beteendeförändringar av konsumtionsmönster och köp och slängmönster både på individnivå och i samhället i stort. I Lerums kommun har arbetet med att skapa ett engagemang och en förståelse för vad avfallsminimering innebär och vilka möjligheter man har, bara börjat. Detta projekt har därför varit ett ypperligt sätt för att sparka igång arbetet och synliggöra frågan utåt mot våra kommuninnevånare och internt gentemot våra medarbetare. Genom att visa på att det är ganska enkelt och roligt att arbeta med detta som privatperson kan vi skapa ringar på vattnet och därmed få fler att förstå att det inte handlar om uppoffringar utan snarare om ett förändrat sätt att tänka.

Tips:

- Arbeta vidare med redan befintligt koncept (vilket är riktigt bra!) och involvera fler aktörer i samhället
- Arbeta mer med att synliggöra projektet i media

Kontaktperson: Karin Lindblad Johansson, projektledare, Teknisk Service/Renhållningen, Lerums kommun

Deltagare: Härryda kommun

En stor anledning till att Härryda kommun ville vara delaktig i projektet är att det är en starkt växande och välmående kommun vilket i mycket även visar sig i avfallsmängderna som växer. Därför var projektet väldigt intressant då man på nära håll fick vara med och påverka detta för ett antal hushåll. Att två Härryda kommun-nor kom på delad första plats gör oss extra stolta men oavsett har det varit otroligt lärorikt att följa alla medverkande miljöhjältar i utmaningarna och genom den nära kontakten har man även som kommunrepresentant kunnat ta till sig tips och förslag på hur man kan bidra för att i vissa fall underlätta för hushållen att göra en insats för miljön. Minimeringsmästarna är ett projekt med ett oerhört viktigt budskap och mål och jag tror absolut det kan utvecklas och bli ännu större och bättre.

Tips:

- Involvera media ännu mer så det verkligen slår igenom.
- Möjligtvis fler hushåll per deltagare.

Kontaktperson: Eliza Farmand, avfallsingenjör

Anledningen till att Tjörns kommun gick med i överenskommelsen var den ökning i avfallsmängder som skett de senaste åren. Avfallsmängderna ökar främst från ÅVCn. Det var svårt att hitta testhushåll, dem som anmälde sig var sådana som redan hade en grön livsstil.

Reportage har gjorts i lokala tidningar samt den kommunala tidningen Vi på Tjörn. Vi har inte fått så mycket medial uppmärksamhet under året som vi hade önskat. En förklaring

till detta är att deltagande familjer har avböjt att delta i reportage vilket inte har varit ultimat.

Tips:

- Välj deltagare som gärna delar med sig om vad som händer under året
- Var beredd på att avsätta personalresurser till deltagarna.
- Var mer proaktiv mot annan media för att sprida budskapet

Kontaktperson: Tova Andersson, Avfallsteknikchef

Deltagare: Borås Energi och Miljö

Vi har sett att över tid så ökar avfallsmängderna i Borås. I Avfallsplanen 2012-2020 finns det en tydlig koppling att arbeta mer strategiskt med information. Minimeringsmästarna i Borås har fungerat som en god inspirationskälla samt bra bärare av budskapet med avfallsminimering.

Tips:

- Förbered informationsmaterial, pressmeddelande etc i förväg.
- Var noggrann vid rekrytering av hushåll så att potentiella deltagare förstår vad de ger sig in på.
- Avsätt tid internt för att arbeta med hushållen och aktiviteterna.

Kontaktperson: Sophia Jonsson, Borås Energi och Miljö

Bilaga

Utvärdering 17/1 2016 Minimeringsmästarna

Bieffekter från minimeringsmästarna? Har deltagandet påverkat ert sätt att tänka och agera – utöver avfallsminskningen? Hur i så fall?

- Samåkning med andra.
- Åkt mer kollektivt.
- Planerat transporter på ett smartare sätt.
- Minimerat det mesta som kräver resurser.
- Energisparande, ex med vatten.
- Talat med vänner om projektet.
- Tänker innan vi handlar, behöver vi verkligen det här?
- Tänker på hur förpackningen ser ut.
- Kemikaliebantning, har tidigare inte tänkt på det.
- Göra sig av med överskottsprylar.
- Minska inflödet - tidigare tänkte man på att ta hand om avfallet men nu att inte konsumera.
- Köpa rätt.
- Andra resvanor.
- Medvetenhet om förpackningar.
- Spritt kunskap och intresse till omgivningen.
- Bytt bil.
- Mer ekologiska varor.
- Ändrat mindset.
- Tanken har satt sig och blivit en vardag, man behöver inte tänka efter utan det kommer naturligt.
- Slutat med vatten på flaska.
- Låg energibil och åkt mer kollektivt.
- Sak minimering.
- Energi minimering.
- Kvalitets inköp istället för kvantitet.
- Ett större ekologiskt tänk.
- Mer sälja/skänka saker.
- Minska konsumtionen.
- Vi spred vidare hela idén till familj och vänner.
- Ökad kunskap för kemikalier i kläder/plast hemma.
- Mer kollektivtänk /dela saker med varandra.
- Att tänka till aktivt och planera, bättre framförhållning när det gäller konsumtion.
- Sprider till andra och agerar - tar tex med mat hem som andra vill slänga.
- Minimerat inköp av saker man faktiskt inte behöver.
- Handla mer medvetet.

- Tankar och funderingar kring vad vi blir lyckliga av.
- Äter mindre kött och tänker på vilken sorts kött.
- Påverkat anhöriga, vänner m.fl.
- Med mindre sopor blir sophantering lättare.
- Inte lika kul att handla längre.
- Ökat intresse för veg.kost.
- Bjuder även andra på veg. Mat.
- Har rensat och minimerat på andra områden tex kläder.

Nya utmaningar? Hur kommer ni att gå vidare på egen hand? Vilka utmaningar är ni sugna på, klimatgrejer eller annat?

- Minska köttkonsumtionen.
- Strunta i modets svängningar.
- Köp inte mer än du behöver.
- Bli medveten om vad som styr din köplust.
- 4 veckors intervall på tömning av sopkärlet.
- Mer ekologisk mat.
- Minst en dag med vegetariskt i veckan.
- Köpstopp ett år.
- Starta en miljöpod.
- Mer miljövänliga produkter, kemikaliebanta.
- Tvätta med såpa.
- Kollaborera mera! – men hur gör man det utan att andra tycker att man är snål?
- Bilpool.
- Mindre kött och mer vegetariskt.
- Minska antalet prylar.
- Plastbanta.
- Kemikaliebanta.
- Inte tappa fart i utan fortsätta arbetet i minimeringsmästarnas anda.
- Mindre bilanvändning – åka kollektivt.
- Ökat intresse och viljan att veta mer.
- Köpstopp.
- Matkonsumtion – hur/vad.
- Mer vegetariskt.
- En till köpfri månad.
- Vi kommer fortsättningsvis leva som vi lärt.
- Ska börja med en köttfridag i veckan.
- Klädinköp – ekologiskt.
- Undvika plastpåsar i affären.
- Mer köpstopp och under längre tid.

- Vänta in rätt tillfälle – ej spontan handling.
- Minimera skärmtiden för hela familjen.
- Klimatsmart resande.
- Åka tåg till fjällen.
- Bara köpa ekologisk mat, städprodukter etc.
- Bara gödsel i trädgården.
- Återställa vattenmiljön i viskan.

Hur ser den minimerande framtiden ut? Vad kommer att utvecklas? Vilka lösningar på dagens avfallsbekymmer ser ni i framtiden? Mer eller mindre vilda idéer:

- Lev på lite pengar, eftersom den mesta konsumtionen medför koldioxidutsläpp.
- Lev ett liv på förnyelsebar resursanvändning.
- Varor i lösvikt.
- Ransonering – matbok.
- Allt är cirkulärt – det finns inget avfall!
- Förbättrade ÅVS-stationer.
- Dyrare att flyga
- Högre automatisering av sortering.
- Enklare och tydligare märkning.
- Mer lokalt producerade varor.
- Färre transporter.
- Vi befinner oss mitt i en pågående process mot större medvetenhet. Troligen kommer vi att arbeta mindre och tjäna mindre.
- Skattefrihet på reparationer.
- Mer naturligt i skolan/förskolan.
- Önskar mer livsmedel i lösvikt.
- Mer ekonomiska styrmedel för att minska avfallet.
- Det ska inte kosta att återvinna.
- Det är för dyrt att bli av med sitt avfall.
- Mer leasing/hyra produkter; vitvaror/el produkter etc.